

MLADIKA

Vampir.

Povest, spisal dr. Fr. Detela.

Pred hišo je stal Jarnik razkoračen in z rokami v bok, s samozavestnim zadovoljstvom je gledal Škendra, ki je prihajal z njegovim sinom od Lenarta.

»Dober dan, gospod Škender! Ne zamerite, če sva se dopoldne nekoliko spe-rekla!« je dejal in mu pomolil rdečo, debelo desnico. Jarnik namreč ni nikdar jeze kahal. Njega sicer ni smel nihče žaliti; svoje žalitve pa je velikodušno odpuščal. Škender je bil v zadregi. Svojega poraza sicer ni bil pozabil; a videl je, da se Jarnik ne ponaša z znago, da se takorekoč umiče; čemu naj bi se kazal on premaganega in užaljenega? Kakor politik, ki je včeraj pobijal nasprotnika in mu danes v roko seže, kakor odvetnik, ki se je boril v sodišču s tovarišem in sede potem ž njim skupaj k dobremu obedu; neumen pa ni ne ta ne oni: tako je zgrabil Škender Jarnikovo desnico in odzdravil, ne oholo, a tudi ne ponižno, ampak tako, da se ni žalilo Jarnikovo samoljubje in ni trpel njegov ugled.

Ženske pa znajo taka navzkrižja vse lepše poravnati. Prihitela je Jarnikova s hčerko Ano, obe živahni, obe dobrovoljni, vsaka za eno roko sta prijeli Škendra, in preden je prišel fant do besede, sta ga odvedli kljub ustavljanju v sobo k obedu.

Lenart je šel pa tudi pogledat, če je kosilo že na mizi. V veži je kosila družina: hlapec, dekla in pastir.

»Bog blagoslovi!« je dejal izpodbudno Lenart. »Ali ste molili pred jedjo?«

»Smo,« je dejal hlapec Matija, »in po jedi bomo tudi.«

»Tako je prav. Molj in delaj! Tega gesla se mora držati vsak krščanski človek.«

Na mizo je prinesla juho soproga Stana, drobna ženica, videti mnogo starejša, kot je bila v resnici. Ob stisnjenih ustnicah, okrog udrtih oči, po visokem čelu so ji bile skrbi in žalost napisale viden životopis.

»Moliva!« je dejal Lenart, sklenil svoje kratke in debele prste in molil zopet glasno kakor pred procesijo. Potem pa je začel jesti, hlastati in cmokati, da ni bilo lepo slišati. Ko je bil izpraznil krožnik, je vstal, pogledal, če je v skledi še kaj ostalo, in pretil na svoj krožnik. Takisto mu je dišalo meso in prikuha. In kakšen dušni užitek je bil združen s telesnim! Lenart je čutil, — da soprogi težko de njegovo vedenje, da se na tilnem jezi, če brizga on omako po prtu, če pomaka z žlico tudi svoje prste v prikuho, da pa si ne upa črhiniti nobene besede. Pač v prvih časih zakona je izkušala Stana nekoliko vzgojiti svojega moža; a poizkus, ki ga je smatral Lenart za napad na svoje gospodarsko dostojanstvo, se je ponesrečil.

Ko se je bil Lenart nakosil, si je obrisal mastna usta ob prt, se naslonil na steno, položil nogo na klop in si zapalil smotčico. Samozadovoljen je spuščal dim v krogih proti stropu, pljuval po tleh in škodoželjno gledal, če se žena, ki je pospravljala posodje, zadesti jezi. Rad bi bil izzval kako pripombo, da bi dobil povod za oseljen odgovor; toda žena je previdno molčala.

»Popoldne se popeljem z Jarnikom v Sevnico«, je začel naposled Lenart; »pojdeva malo v Trst razstavo pogledat.«

»Danes pride naša Olga domov«, je pripomnila žena,

»Kaj za to? Olga bo počakala, razstava pa ne.«

»In svak Valentin, moj brat, pride tudi.«

»In ostane dva meseca. Vem. Najljubšog gosta — dva dana dosta', pravi Hrvat.«

»Oh, saj dela moj brat pridno ves čas, kar je pri nas, in našo Olgo je vzdrževal sam vsa ta leta, kar je bila v šoli.«

»Dobrote so na svetu najdražje stvari.«

»Tudi mlatil in kosil je moj brat že pri nas, ti pa še nikoli.«

»Jaz sem gospodar. Košnje in mlačve se mora človek v mladih letih navaditi. — Jaz sem star in betežen; jaz hiram; za pet kil sem shujšal to poletje; zobje in želodec nisó več, kar so bili, in tudi ne spim več tako mirno kot v prejšnjih letih. Danes imam pa še dolgo, težavno in nevarno pot pred seboj. Za srečno vrnitev boste morali moliti. Spravi v mojo torbo nekaj perila, par klobas, nekaj kruha in slivovca!«

»Oh, koliko bo ta pot zopet stala!« je vzdihnila žena.

»Ta denar se bo bogato obrestoval, ker je razstava zanimiva in poučna. Človek se mora pa tudi nekoliko razvedriti, se mora osvoboditi vsakdanje duhomorne flake. Jarniku sem prodal kravo in junca; bo ravno za pot. Ti pa doma gospodinji, kakor veš in znaš!«

»Oh, kako? Dekla Neža je postala tako objestna, da si iz mojih besed samo norca dela.«

»Najbrž ne znaš ukazovati. Kakršna gospodinja, takšna dekla. Sicer je pa treba potrpeti. Gospodar dobi dandanes laže deset žena kot eno dekle. — Moliva!«

Žena je prinesla blazino in mož se je iztegnil po klopi. Premišljeval je nekaj časa, kako prijetno bo preživel par dni v Trstu in kako lahko si zdaj privošči to veselje. Hčerka, edini otrok, je takorekoč preskrbljena; s šolanjem ji je izplačal do to, tako da ostane njemu vse, kar mu je ljubi Bog po starših naklonil. Te prijetne misli so ga zazibale v sladko spanje, ki se je kmalu čvrsto oglasilo iz širokih prsi.

Žena mu je medtem pripravljala, kar je potreboval za na pot.

Lenart je še trdno spal, ko je Jarnik že na vozu pred svojo hišo kľel in kričal, da naj pride vendar ta lenuh, ta tret. »Ali bo vedno ležal in spal? Ta lenó bo umrl tako izpočit, da še v grobu ne bo miroval. Nazaj bo hodil, ljudem kri pit.«

Tone je prišel priganjat in naposled se je sezibal Lenart.

»Teško grem z doma,« je dejal, ko je prikoračil s torbo do Jarnika.

»Ti hinavec, ti,« se je zagrohotal Jarnik, »če ti le kdo zažvižga, že letiš. Sedi hitro! Jaz dam konja, ti boš plačal zapitek. Tone, poženi!«

Lenart je sedel oprezno zraven Jarnika, pomirjen, ker je videl vpreženo staro kobiló. Vprašal pa je vendar, če je podbradnica in napsna verižica zapeta.

Voz je zdrdral. Jarnik se je udobno naslonil in si prižgal viržinko; Lenart pa je sedel naprej sklonjen in gledal, če se konj ne plaši, in se spominjal premnogih nesreč, ki so se že pripetile pri vožnji.

Niso bili še prevozili pol pota, ko je zagledal Jarnik znan voz, ki jim je vozil naproti.

»Lenart,« je dejal, če se ne motim, se pelje tamle tvoj svak, učitelj Ribič, in gospodična Olga. — Tone, počasi in ustavi!«

»Čemu?« je godrnjal Lenart. »Saj se bomo doma videli.«

Voznika sta obstala in Olga je skočila ročno z voza in prihitela pozdravljat očeta.

»Zdaj je vse opravljeno; oba izpita sem naredila,« je dejala in vesel ponos ji je sijal iz lepih modrih oči. »Ali Vam pokažem izpričevalo?«

»Drugič, Olga, drugič,« se je branil oče: »sedaj ne utegnem.«

»Častitam,« je dejal Tone in ji segel v roko.

»O, smo brali, gospodična, smo brali,« se je smehljal Jarnik. »Tako pridnih je malo.«

»Kam pa se pelješ, Jakob?« je vprašal učitelj Ribič.

»V Trst, po opravkih,« je dejal Lenart. »Tone, vozi, da pridemo naprej!«

»Lenart,« je dejal Jarnik, ko sta bila voza že daleč narazen, »ti nisi vreden take hčere. Če bi ne bila tvoja žena tako poštena, bi jaz rekel, da Olga ni tvoja hči, da takšna klada ne more imeti takega otroka. Ali nisi bral z razprtimi črkami tiskanega njenega imena?«

»Kaj je že to?« je menil Lenart. »Drukih šest je bilo tudi tako tiskanih. Koliko je pa vse to stalo!«

»Dà, stalo; toda ne tebe, ampak svaka Ribiča. Ali misliš, da jaz ne vem tega?«

»No, saj si videl Ribiča, ki je na poti k meni. Ali misliš, da je usta in želodec v Ljubljani pustil?«

»Oj, ti umazanec! Saj nese roke tudi s seboj. Koliko pa ti dela svak!«

Tone pa je vozil mirno naprej, prijetno zamišljen, ker mu je še vedno plavala pred očmi sveželična plavolaska, tako

vitka in zdrava. Kako prijazno ga je bila pogledala s svojimi žarkimi očmi, kako podomače mu je segla v roko! Ko pa mu je začela domišljiva plesti vez med njim in njo, se mu je zmračilo čelo. Robat, neizobražen se je zazdel sam sebi, in ko se je spomnil še preteklosti, mu je kri zalila lice; povetil je glavo in bridka čuvstva so mu napolnila mlado srce.

»Kar je, to je in ne pomaga nič«, si je dejal in potisnil klobuk na oči in pognal konja, da je Lenart prestrašen zastokal.

Olga in stric Valentin, ki sta se peljala v nasprotni smeri, sta molčala, Olga prevarjena v svojih nadah in osramočena, svak razžaljen. Olga je skrivala od sramu zardelo lice in se obračala v stran, da ne bi videl stric njenih solznih oči. Z odprtim srcem, z odprtimi rokami je bila prihitela k očetu v radostnem pričakovanju, da se bo razveselil pridnega otroka; toda hladen je bil sprejem, mrzle oči, mrzla beseda.

»Oče ima gotovo veliko skrbi in mnogo opravkov«, je rekla čez dolgo časa Olga, ker jo je mučilo stričevo molčanje.

Stric je tiho prikimal; razumel je, da hoče hči zagovarjati očeta. On pa ga ni hotel ne obtoževati pred hčerjo ne zagovarjati pred seboj.

Doma pa je Stana čakala brata in hčerko, hodila na prag, gledala po cesti in

prisluhnila, kadar je zaropotal kak voz. Čez dolgo časa je zopet enkrat prisijal žarek radosti v njeno srce in hvaležna je okušala kapljico medu, ki je kanila v kupo žolča in strupa. Neznosno ji je bilo življenje poleg čudnega moža in pogosto so jo rapadale koprneče želje, da bi se je usmiliila smrt in jo rešila življenja. Samo ljubezen do Olge jo je držala pokoncu in misel na bridko usodo ljubljenega otroka ob strani takšnega očeta, kadar nje ne bo več na svetu.

Naposled je pridrdral voz in mati in hči sta si hiteli nasproti, se objeli in stisnili ter jokali od veselja in milobe. Tudi bratu Valentinu se je inako storilo, ko je gledal to ljubezen in videl v objemu cvetoče hčerke revno, shujšano, potrto mater in pomislil, kako se ji godi v zakonu.

»Shujšala si, Stana«, je dejal sočutno in jo poljubil. »Boš morala bolj paziti na zdravje«.

»Seveda, Valentin, seveda«, se je bridko nasmehnila Stana. »Oh, kako sem srečna, da vaju imam zopet pri sebi! Toda lačna sta; južina je že pripravljena. Danes se hočemo veseliti in odškodovati za vso prošlo žalost«.

»Jutri pojdemo na dolo«, je dejal brat. »Le škoda, da nisem za dvajset let mlajši!«

(Dalje.)

Ko sem bil na tvojem grobu...

Ko sem bil na tvojem grobu,
zdelo se mi je, da v gorki
sapi čul sem tihi glasek:
„O, kakó je moji Zorki?“

Tvoja Zorka je sirota,
še ne zna na nogah stati,
ata jo uči besede —
prva je beseda: mati.

Ko bo že na nogah stala
in bo znala mater zvati,
sem na grob tvoj jo prinesem,
tu naj kliče: mati! mati!

Ah, kakó bo na te glase
tuge črna kača moja
se ovila mi krog srca,
ki več ne pozna pokoja.

Morda se takó ovije,
da zdrobi vse bolečine —
glej, kakó vse lepe nade,
vse v življenju našem mine!

Strojevodja.

Spisal dr. Ivo Pregelj.

Komaj je zavozil brzivlak iz postaje, je obšla strojevodjo rahla emotica, ki ga je sicer minila takoj v živem prepilu, a mu pustila vendar nekako neprijetno občutje v udih. Tudi je čutil, da mu čudnoneznano brni v ušesih in da igrajo pred njim na belem kazalu paromerske naprave neobičajni odsevi barvnih luči. Kakor zid je ležala desno in levo ob njem noč. Zdaj pa mu je bilo, kakor da mu je nekaka roka stisnila tilnik, da ne bi mogel okreniti glave. Slišal je jasno. Nekdo je ukazal kratko in strogo:

»Stoj!«

Strojevodja je gnal z brzino šestdesetih kilometrov. Za hip so šinile mimo luči prve male postaje. Zopet je legla tema kakor zid ob pot, koder je vozil strojevodja. Zopet je zaklicalo:

»Stoj!«

Strojevodja je stisnil zobe in pognal vlak do brzine sedemdesetih kilometrov. Blazna upornost je rjovela v njem:

»Ne zadušiš! Prej bom na mestu. Nisi moj gospodar!«

Ostro je klicalo tik ob njegovem ušesu:

»Stoj, stoj, stoj!«

Kurjač je bil začel sumljivo pogledovati po vodji. V daljavi je sinila luč s s e m a f o r a. Strojevodji se je spačilo lice v smehu. Zaklical je:

»Došel sem!«

A beseda se mu je utrgala, smeh se mu je prevrgel v motno grgranje, roka je lovila v praznino, zajela slučajno v strojevje. Vlak je dirjal mimo svarečega zapiralnega znamenja. Kurjač je kriknil. Tedaj je legel strojevodja z vsem svojim telesom na zaviralo. Neskončen pisk je sezal v noč, kakor strašen klic na pomoč. Kurjač je priskočil v zadnjem hipu in potegnil za ročaj.

Stroj je zatrepetal kakor konj, ki je hipoma v diru obstal ob prepadu. Dvajset korakov pred brzim vlakom v postaji je sinilo dvoje luči.

Načelnik postaje je pridrvel ob tiru.

»Gospod Bog v nebesih, kaj je?«

Kurjač je zmignil z rameni in dejal hladno:

»Vlak sem ustavil jaz.«

Načelnik je planil na stroj in stresel strojevodjo:

»Sie Lump, Sie Trunkenbold, wachen's auf!«

Strojevodja se je sesedel na tla. Bil je mrtev, zadela ga je bila srčna kap...

* *

Tri sto odraščениh oseb se je vozilo v vlaku in med njimi uboga mati z malim bolnim otrokom. Zaradi malega bolnega otroka je bilo prizanešeno vsem. Kdo veruje? Jaz verujem!

Pri oknu.

Brez konca se usipa sneg,
v motnjavo trudno tone vse.
Brez cilja misli se pode,
objeto vanje srce mre.

Tišina pada, mrak težak
se meša v snežnih cvetov roj;
še misel vsaka je temná
in v strup pretvarja se opoj.

Le v dalji luč mirnó, jasnó
žari za meglami snežink,
Iz srca pesem hrepeni,
da bi ozarila temó.

„Soča voda je šumela...“

Odlomek iz povesti goriške polpreteklosti. Spisal dr. Joža Lovrenčič.

II.

Prešel je lepi mesec maj in kanalska družba je v vročem junijskem popoldnevu sedela pri Kotlarju in razpravljala dnevna vprašanja. Davkar, ki je bil poleg dekana najstarejši Kanalec, je menil, da še ni bilo take vročine kar pomni. Dekan, ki je preučeval lokalno kroniko, je ugotovil leto 1816, ko je tako žgalo, da je požgalo vse in priklicalo lakoto. Skliceval se je na Valentina Staniča, domačina, in njegova sodba je obveljala, dasi je sodnik Gorjup — tudi domačin — skušal letnico izpodvreči, sklicujoč se na ustno izročilo.

»Ne boste, gospod sodnik! Ali naj Vam dobesedno citiram Staničevo »Proshnja za dobro lejto. Per grosno veliki lakoti v lejtu 1817 dershana v Rezhinju« je argumentiral dekan. Avskultant Filipič je pritrdil dekanu in ga podprl s hišno tradicijo Staničeve nečakinje. Njegove pripombe so vzbudile obče muzanje in spravile vremensko vprašanje z dnevnega reda.

»Filipič pa meteorolog! Hahahahaha!...« se je nasmejal sodnik.

»Da, da,« je zbode! nadučitelj šegavo, »kar je prišel gospod avskultant, je vzorna učiteljica Stanič očitvidno zgubila navdušenje za svoj poklic. Zdi se, da z gospodom avskultantom študirata meteorologijo in astronomijo ter podobne realne znanosti!«

»Čujmo, čujmo!« je odvažno zaklical sodnik ter se nagnil k dekanu in mu šepnil nekaj na uho. Dekan se je nasmehnil in zamahnil z roko po zraku, kakor bi hotel odvrniti muho in menil po svoji navadi: »Čo, čo!«

Jurist-komponist Kocjančič je pomembno pogledal avskultanta in ga še dregnil s komolcem. Avskultant ga je ošvignil z očmi in razumela sta se.

Davkar, ki je bil že onstran dobrega in zlega, je govoril resnico:

»Naš gospod avskultant — branil ga bom do konca — je pošten človek, nič manj ko naš gospod sodnik! Pomislite, kako je z njegovim prihodom oživela čitalnica, kako se je razvila družabnost, kako je propagiral misel »Glasovega« poziva, naj se postavi Staniču v Kanalu dostojen spomenik, ki naj budi v narodu spomin na velikega domačina vse čase in po-

življa narodno zavest. Vsi se spominjate še, kako se je odločno postavil za narodnost, ko smo debatirali o Marušičevih člankih po »Novicah« in »Demovini«. In končno ne smemo pozabiti, da je član Lavričeve »Soče« od početka in da je že v njenem organu napisal ta in oni članek, kljub temu, da je državni uradnik. In to pomeni dosti, gospoda, ko nam gledajo tako na prste, da bi slovenska beseda ne prišla do svoje veljave in pravice!«

»Čo, čo!« je menil dobrodušno gospod dekan ter nadaljeval: »Napijmo gospodu avskultantu!« S pozivom je obenem opozoril na pozno uro, da opraviči svoj odhod.

Nadučitelj je doumel dekanovih besed smisel in predlagal, držč v rokah polno čašo, eks!

Trčili so in izpili na Filipičevo zdravje.

»Vi lahko ostanete!« je pomiril dekan družbo, ko se je odpravljal. Družba je seve bila že tako brez debate rešila principijelno sedišče in voščila dekanu lahko noč.

Kocjančič je povzel besedo: »Je že tako — med seboj se vendarle najbolje razumemo!«

»Sedaj lahko kvantamo, se pravi z drugimi besedami, ne da bi rekel, da bi sicer ne mogli,« je menil sodnik.

»Samo javno izpraševanje vesti bi bilo in tega se človek pred duhovnimi gospodi izven cerkve vendarle ženira!« Tako davkar, ki mu je črna kava pomogla do stavka.

»Ti zahajaš na duševno polje, davkar!« ga je zavrnil avskultant. »V to smer, se zdi, da ni ne eden od nas orijentiran. Vsaj nocoj ne!«

»Tako je! Živjo avskultant!« je pritrdila družba in trčilj so.

Kocjančič je nato z obema rokama šel skozi lase naslanjajoč se na stolico in rekel:

»Gospoda, pa zapojmo! Nocoj smo bili še ves čas tihi!«

»Zapojmo, zapojmo!« so pritrdili vsi in ugibali, katero bi.

»Katero?« je ponovil Kocjančič in z desno roko segel spet skozi lase.

»Ono furlansko, ki je »moja« in odgovarja vsem.«

»No?« je čakala družba.
In avskultant je naznačil tekst in melodijo:

Quand che lavi su per Čarnia,
jo no lavi mai diband,
tre nolutis per scarsele
e li frutis per diband...

Družba se je pomenljivo spogledala in zapeli so pesem tako od srca, da je šla iz dvorišča preko trga kakor hrepeneč vzdih vseh zapovrstjo —.

Ko so odpeli, je začel Kocjančič razlagati čudovito melodijoznost in prešel na teorijo narodne pesmi. Muzikalni del so mu pustili razlagati, a ko se je dotaknil teksta, so dobili podeželski kvantarji svojo besedo. Sodnik Gorjup je interpretiral furlanski motiv s svojega stališča: Carnia mu je bila banjška planota in drugi hribovski kraji, koder je službeno in neslužbeno komisijoniral in se nalezal žganja in lešnikov in drugih dobrot, o katerih ni imel navade praviti doma svoji lepi gospe, da ji ne vzbudi puntarske tolminske nravi. Prepričan je bil in izrazil je svojo vero, da ga žena spremlja — v mislih na vseh petih.

Družba se je pod mizo z nogami sporazumela in se zasmejala, Kocjančič pa je dal svojemu smehu še poseben poudarek.

Nadučitelj je dregnul avskultanta:

»Če je šel vaš glas s pesmijo preko strehe in dobil odprto okno, ne vem, kako bo jutri. Gospodična ne bo zadovoljna z

vašo pevsko izpovedbo. Žensko samoljubje tozadevno ne pozna odpuščanja! Sicer pa — no, saj med vama je stvar resna...«

»Oho, oho!« vsi.

Avskultant je zamahnil z roko. Gesta je bila taka, da ni bilo treba besed.

»Kaj bi tajili!« se je vmešal davkar.

»Čudne govorce predejo Kanalke in nam niso tuje, gospod avskultant!« je nekako uradno povdaril in še dostavil zaključek: »pred pustom se zdi boš dal valetu na fantovske dni!«

Sledilo je splošno začudenje, ki pa je bilo hinavsko.

»Furlansko pesem si je vzel za motto življenja — kdo bi zameril takemu junaku! Korajža velja!« je poskušal braniti Kocjančič svojega prijatelja, misleč nase.

»Čo, čo, bi rekel dekan!« je sodnik pritrdil z negotovim glasom in nagnil kozarec.

Avskultant Filipič pa je — vinjen ko drugi — spregovoril:

»Gospodje! Precej sem molčal. Zdaj me pa čujte enakega med enakimi z odkrito besedo. (Družba je trčila: Živjo odkrita beseda!) Ko krajcar smo si slični in pezdiri bi vam vrnil z brunom, če bi bil zloben!«

Družba je samo gledala in ni prišla do tega, da bi ugovarjala. Ko je Kocjančič zaklicavši »Bravo!« izpil do dna svoj kozarec, so se spet razgibali jeziki.

(Dalje.)

Pod brezami — žalujkami.

Pod brezami — žalujkami,
po čisti, ravni poti
nek tih večer, nek lep večer
prišla si mi nasproti.

Za brezami — žalujkami
je vse nebo gorelo,
razvnelo ti je žar oči
in lice, krilce belo.

Pod brezami — žalujkami
si name se ozrla;
pozdravil bi, a kaj — ne gre
beseda mi iz grla...

Za brezami — žalujkami
si skrila se v daljavi.
Je leto preč, celo še več,
se zdi: biló je davi.

Pod brezami žalujkami
zdaj mnog večer potujem
in do noči o angelski
prikazni premisslujem.

Pri Antonu Kržiču.

Dobremu možu v spomin napisal France Bevč.

S tihim strahom v srcu in s par pesmimi v žepu, ki sem jih sramežljivo tiščal z roko, sem vstopil v eno tistih hiš nasproti ljubljanske stolnice, ki so si na zunaj skoro na las podobne; znotraj se vijejo ozke stopnice na desno in na levo, mrežasta vrata branijo vhod na tihe hodnike, na vratih pa so pritrjene starinske tablice.

Pokojni Kržič je stal na pragu, velik, sivolas, nekoliko upognjen, meril me je s

svojimi krotkimi očmi in z nalahno odprtimi usti, z glasom, ki je nosil za spoznanje, pa me je vprašal:

»Kaj želite?«

Povedal sem mu ime in pristavil, da sem že pisal v »Vrtec«.

Posadil me je za mizo in sedel je tudi sam. Njegov obraz se je modro smehljalo, jaz nisem vedel kaj reči.

Govoril sem, kar me je vprašal. To so bile šolske stvari, vprašanja, ki so bolj zadevala moje privatno življenje; pristavljajo opazke, dajal je nauke za prihodnost. Ne vem, če je imel dobri gospod prav, ali tedaj sem mislil, da življenje nima nič opraviti s pesmimi in sem težko čakal, da začneva pogovor tudi o tem. Več sem poslušal kot govoril. Pravil mi je o slogu, še več pa o pozitivni tendenci mladinskih spi-

sov. Več besed je bilo o dobrem in koristnem kot o lepem. Govoril je počasi, z nalahnim povdarkom, motril me je v oči in v dušo.

»Ali ste kaj prinesli?«

Moja roka je segla v žep, podal sem mu z nežno dijaško pisavo popisane lističe; zarudel sem, ko jih je listal.

»Če ni kaj dobrega, vrzite v koš,« je postala moja samozavest naenkrat silno majhna, ker sem se bal obsodbe. No, dobri gospod Kržič ni metal v koš, ostalo je v zalogi za slabše dni; ta ali ona nezrela pesmica iz dijaških let je zagledala beli dan mnogo pozneje, da je nisem več spoznal, ali pa sem se je sramoval.

»Par stvari je čednih. Le tako dalje! Za otroke je treba kaj blažilnega, vzgojnega. Ali kaj berete? — Ne spominjam se, ali je bilo zadnje čase kaj natisnjenega?«

»Nekaj malega,« sem dejal.

To vprašanje in odgovor sta imela svoj poseben vzrok. Pokojni Kržič ni plačeval honorarja spreti in po prostoru; dal je toliko kolikor je bilo potreba, če te je privedla pot v Ljubljano.

Vstal je in odprl predalček. Ko mi je stisnil bankovec, ki sem ga ves srečen in sramežljivo stisnil v žep, je dejal:

»Za prvo silo. Pa se še oglasite.«

Zahvalil sem se in odšel, bil sem bogat. Ni dovolj, da so moj trud poplačali že s tem, da so pesmico natisnili, evo plačilo v denarju! — — — Od tistega dne, ko me je neki goriški petošolec — bogve, kje je zdaj? — pri goriških kapucinih, kjer sva jedla vsako opoldne mineštro, učil skandirati in me vpeljal v skrivnosti ritma in rime pa do prve natisnjene pesmice — dolga pot. Še daljša je pot od onega dne do slutnje čiste umetnosti, ko sem doznal tesno zvezo med življenjem in njo in je vsaka pesem s krvjo in bolečinami odkupljena. Kako dolga je še pot do najpopolnejšega in najčistejšega razodetja, do tiste odkritosti svoje duše, pred katero me je še vedno strah ljudi!

Kržič je bil prva stopnja, na katero sem se oprl na poti navzgor — ne samo meni, temveč še temu in onemu. Zato je spomin, ki ga nosim v svojem srcu nanj, tako čist in lep, da ga nisem smel in nisem mogel prezreti.

Najlepši spomin.

Spisal Henrik Soča.

»Kako je bilo?« je dejal in trdo postavil kozarec na mizo.

»Dva meseca smo potovali iz Rusije skozi Srbijo v Italijo. Kaj sem doživel na tem potu, ne morem povedati, ker me ob spominu na vse to obhaja groza. Toda, če bi ne bilo spomina, bi mi bil dvakrat gorjé. Kakor iz studenca čarovne vode sem zajemal iz njega moč, da sem lažje prenašal trpljenje. Samo oči so tožile, zakaj jezik je bil preslab, da bi govoril o globočini našega gorjá. Bil je z nami nekdo, ki je veroval v lepši konec, v odrešenje, zato ker je nosil v svojem srcu lepo sliko zelenih trat, bele domače vasice, njegovo srce pa je bilo zlat okvir te slike.

Doživel sem na tem potu svojega življenja marsikaj, več bridkosti kot radosti. Toda najlepši vseh spominov je spomin na oni hip, ko smo stali krog njegove postelje, ko je umiral.

Spomin lepote ni to, zakaj v smrti ni lepote. Ali tiste besede, ki so jih govorile njegove blodne misli, besede, ki jih je bruhalo njegovo srce v smrtnem boju in v pekočem hrepenenju — tiste besede so nam odkrile spoznanja.

Bili so časi, ko so odlučili od nas vse, kar je bilo človeškega in ostala je samo žival. Vse naše misli so bile: kruh! Pod biči paznikov smo se pomikali na delo in domov kot žival. Spočetka je še živel nekaj v nas, kot bi tlela pod pepelom tiha misel na človeka, toda sčasoma je vgasnilo vse, bič je umoril zadnjo svetlo

čustvo v nas. Spomini so izginili. — Stali smo krog postelje s povešenimi glavami in zrli v njegove blodne oči in izmozgan obraz. Ni nas spoznal, niti opazil nas ni; njegove oči so videle vse druge pokrajine in njegove misli so bile daleč. Besede, ki jih je govoril, so te:

»Ni mi bilo usojeno, da bi bil v cve-toči mladosti gledal svoj dom. Sila usode me je odtrgala od njega. Zastonj so bile moje prošnje, zastonj moje solze, zastonj moja kri, ki jo je popila tujina. Solze in vzdih materine so bile grenka pijača, ki jih je moralá popiti moja bolešt do zadnje kaplje. Tisoče prošenj in vzdihov je romalo k zvezdam, ali je zdaj prišlo plačilo za vse to? — Kaj je treba več? Ali padam v tvoje naročje, o domovina, ali se te oklepam, moja gruda, da se ogrejem in si odpočijem na tvojih prsih? ... Dovolj bi bilo plačila za — veliko — — trpljenje — —«

Niti kri nam ni krožila po žilah, tako smo bili tihi. Na osinelih ustnicah se mu je prikazala krvava pena, telo je v smrtnem boju krčevito zadrževalo, srce je mirovalo...

Krasno italijansko nebo je bilo razpeto nad nami; krog nas so cvetele oranže in citrone, naše misli pa so bile tam daleč, daleč... Videli smo sliko v srcu umirajočega in ta slika nam je obudila pekoč spomin in strašno hrepenenje...

Med tisoč grobovi pa je čakala prazna jama...

Zvečer.

Iz sladkih sanj rojeno hrepenenje,
iz težkih zmot rojeno vse trpljenje,
sladkosti, strah in upi z boljo vso —
vse mrtvo, vse bilo, prešlo, prešlo...

V večerni zarji v dalji luč umira,
po licih grenka solza se otira:
zahaja solčni dan, prihaja noč,
prihaja smrt, pozaba... Bilo je nekoč...

Detinsko blagovestje.

Legenda. Spisal Venceslav Belé.

K Davideku na obisk!

Marija Jezuščka je še objela,
pokrižala ga je in poljubila,
se deci ljubeznivo nasmehnila,
nató slovò od družbice je vzela
in v svoj nebeški dom je pohitela.
In Jezušček prijateljčke je svoje
povabil, da k Davideku gredó;
vabila deca bila je vesela,
ker jim na harfo brenkajoč zapoje
Davidek mali zopet prav lepó;
vsak tudi bi piščalko rad dobil,
ki sam Davidek z vrb jih je izvil.
Odšli so in ovčic je čreda bela
spremljaje jih za njimi pohitela,

kot da bi čez zeleno morsko plan
razpenjen v vetru beli val bil gnan.
In Jezušček govoril med potjó
je s spremljevalčki svojimi takó:
»Davideka od vekov se usmilil
in v hlapca svojega sem izvolil;
izmed dojenčkov sem si ga izbral
in s svojo milostjo sem ga mazilil,
za svojega pastirčka posvetil;
z zaupanjem sem k ovčkam ga poslal,
da pase mi z nedolžnim srcem čredo
in vodi, vlada z modro jo besedo.
On v milosti kot palma bo cvetél,
kot libanenska cedra zelenél.« —

Prešli prav kmalu cvetno so dolino,
po njej donelo rajskih ptic je petje,
po njej duhtelo sladkih bitij cvetje; —
v Davidekovo prišli so bližino.
Davidek mali, koj ko vgledal jé,
da bliža proti njemu se spreved,
s katerim obiskuje ga Gospod,
ki v srcí trepeta pred njim srcé,
je Jezusčka spremiti pohitél
in mu v pozdrav zabrenkal in zapél:

Davidekov pozdrav.

»On prihaja, on prihaja
kakor mlada zarja maja
in pod vsakim mu korakom
bela lilija vzcveti.

On se bliža, nas pozdravlja,
z milostjo nas blagoslavlja
in iz vsake mu besede
bela jagnje se rodi.

On darove svoje nosi
in povsod dobrote trosi
in pod vsakim mu pogledom
se pšeničica zlati.

On v ljubezni dobrotljiv,
se smehlja nam, ljubezniv,
in pod vsakim mu smehljajem
sladko grozdjice zori.«

Šotor miru.

Ko je končal Davidek svoj pozdrav,
povabi Jezusčka v šótór zeleni,
ki sredi svojih solnčnih ga dobrav
iz lepíh oljkovih je vej postavil,
da pri obisku gost m^a zaželjéni
bi v tem šotoru v miru odpočil;
za Jezusčka ga je samó napravil
in vsega z lilijami okrasil,
ležišče v njem pa s cvetjem je postlal,
da gost preljubi mehko bi ležal. —
Davidek se pokloni prav spoštljivo:
»O, knez miru, izvoli milostljivo

v šotoru svojem mirno odpočiti!
Medtem poskušamo mj vzveseliti
Te, ljubi Jezušček, s piščalkami,
ki naročil za deco si jih Ti.«
Pokloni se, iz šótora hiti,
med deco vso piščalke razdeli. —
Piščalke z angelskimi so glasovi
zapele prelepó; — glasov valovi
so se mirnó krog šótora zibali. — — —
Tako sladkó zapoje ljuba mati,
ko otročički nočejo zaspati,
pa rada bi, da kmali bi zaspali.

(Dalje.)

Dr. Anton Mahnič.

Spisal Venceslav Belé.

(Konec.)

Mahnič je ves prosti čas, kar sta mu ga pustila šola in zavod, porabljal za slovensko delovanje. Dopisoval je v latinski škofijski list »Folium Periodicum«, katerega je urejeval poznejši poreški škof Flapp; za Flappom je sam prevzel uredništvo od l. 1885. do l. 1896., ko je odšel iz Gorice. Priobčeval je posebno modroslovne in vzgojeslovne članke, v katerih se je oziral tudi na naše leposlovje. Odlikovali so se že prvi njegovi latinski spisi po posebni odločnosti in strogokatoliški načelnosti, ki je ostala tako značilna za vse njegove spise.

Širšo slovensko javnost je opozoril nase, ko je posegel v boj Gregorčičeve kritike. Mahnič s svojo strogo kritiko ni vzpel, kajti danes nihče ne ocenja Gregorčiča s tako rigoroznostjo, kot je to storil on; Mahnič je ocenjeval predvsem kot vzgojitelj, ki se je bal najmanjše prikrite nevarnosti za mladino. — Tudi je hotel izrazite katoliške literature; a še eno ne smemo pozabiti, da je deloval v še bolj rahločutnem in odločnem duhu na tem polju že pred njim — Jeran.

Kot glavni sadovi boja — še pred njegovim zaključkom — so nastali l. 1884. Mahničevi podlistki v »Slovincu« »Dvanajst večerov«. L. 1887. jih je izdal v posebni knjigi. V predgovoru k tej knjigi pravi: »Moj namen in želja je, da s to knjigo vsaj nekoliko pripomorem v pojasnenje onih načelnih vprašanj, ki so posebno v leposlovju odločilna«. — Pisatelj Janko Kersnik, ki je bil med načelnimi nasprotniki Mahničevih idej, je sprejel to knjigo z besedami: »Kot znamenje višjega, temeljitejšega izobraženja, jo gorko pozdravljamo«.

L. 1888. je bilo za slovenski katoliški tisk velepomembno; zasluga za to gre v veliki meri Mahniču. Dr. Fr. Lampe je z novim letom začel izdajati v Ljubljani »Dom in Svet«, list za poduk in leposlovje. Z julijem je začel izhajati »Domoljub«, političen list za ljudstvo. Dne 5. junija je pa Mahnič napovedal za drugo polovico leta svoj znanstveni list: »R i m s k i K a t o l i k«. V napovedi je stalo med drugim: »Lista nimamo, ki bi resna vprašanja, segajoča v življenje, načelno razpravljala... čistost katoliškega spoznanja in odločnost

bodi zastava, na katero prisežemo«. (Slovenec 5. VI. 1888.)

Ko je Mahnič v Gorici ustanovil prvi slovenski katoliški znanstveni list, se je šele dodobra razmahnil v svojem delovanju za odločna katoliška načela v vseh strokah javnega življenja. Po velikih večini je v »R. K.« sam pisal, a pridobil si je tudi marljivih sodrukov; med temi naj omenimo Goričane: Dr. Fr. Sedej, sedanjí nadškof, dr. Jos. Pavlica in njegov brat dr. Andrej, Iv. Kokošar, pisatelj v glasbeni stroki, i dr. Med zunanjimi sodruki naj omenimo dr. Aleša Ušeničnika, poznejšega urednika »Katoliškega Obzornika« in »Časa«, ki sta bila pod drugimi imeni le nadaljevanje »R. K.« Slovestveni zgodovinar Glaser piše o »R. K.« tako-le: »Največ in najbolj temeljitih člankov je napisal Mahnič sam. Smelo trdim, da toliko po obsegu in vsebini znamenitega v tako kratkem času ni napisalo mnogo slovenskih pisateljev. Lotil se je vseh aktualnih javnih vprašanj, ki so se ali iz tujine zanesla med Slovence, ali so se pa med Slovenci samimi razvila. Pisal je tako jasno, odločno, živo in ostro, da je vsak članek povzročal hrup«. (IV. str. 240.)

L. 1891. je dodal svojemu listu dijaško prilogo za pisateljske poizkuse dijakov; v tej prilogi je priobčil tudi Iv. Cankarja spis »Moj prvi pogled na morje«, katerega je bil že naprej pohvalil, da se odlikuje po bujni domišljiji in da prav poetično slika prizore iz narave. To dijaško prilogo je zatrla šolska oblast s tem, da je dijakom prepovedala »Rim. Kat.«

L. 1892. je bil v Ljubljani I. slov. katoliški shod, katerega je bil pripravil in pobudil Mahnič s svojim goriškim »R. K.« Ta katoliški shod je v duhu Mahničevih idej začrtal smer vsega socialnega, političnega in kulturnega delovanja katoliških Slovencev.

L. 1896. je meseca novembra po mnogem trudu ustanovil v Ljubljani »Lenovo družbo«, katera si je postavila kot nalogo gojitev znanosti na katoliški podlagi. S to ustanovitvijo je bil dosežen višek Mahničevega delovanja med Slovenci za časa njegovega bivanja na Goriškem.

Mahnič je razgibal ves slovenski svet, izvedel v njem ločitev duhov po kulturnem stremljenju, spravljal v tir izra-

zito krščanskih smeri vse slovensko katoliško socialno, politično in kulturno življenje. Zgodovina ga bo morala postaviti med najvažnejše faktorje v javnem življenju.

Dné 30. nov. 1896. je bil imenovan za krškega škofa; zaradi tega je nehal izhajati njegov »R. K.« s svojim VIII. letnikom; namesto tega je »Leonova družba« v Ljubljani začela izdajati pod uredništvom dr. Aleša Ušeničnika »Katoliški Obzornik«, ki se je pod istim uredništvom čez deset let prekrstil na ime »Čas«. Z letom 1920. je prevzel uredništvo XIV. letnika »Časa« in predsedstvo »Leonove družbe« Goričan dr. Jos. Srebrnič in tako je ta Mahničeva kulturna ustanova in zapuščina neposredno pred njegovo smrtjo prešla zopet v roke njegovega učenca — Goričana.

L. 1897. dné 7. febr. je bil Mahnič posvečen za škofa in 25. marca nato ustoličen na svoji škofiji na otoku Krku.

Med Hrvati ga je čakalo ob prihodu isto delo, s katerim je bil začel med Slovenci. Ustanovil si je »Hrvatsko Stražo«, ki mu je bila med Hrvati to, kar prej med nami »R. K.« Odpor proti njemu je bil še hujši kot pri nas, a on se ni uklonil, ni obupal. Posebno zaupanje je stavil na katoliško dijaštvo in na njihovo glasilo »Luč«. Njegov trud je začel poganjati lepe sadove. — Asketične članke za duhovnike je pričboval v »Svečeniški Zajednici«, ki je izhajala na Krku.

Posebne zasluge si je pridobil Mahnič na Krku v zadevi staroslovenskega bogoslužja, katero je branil z vso odločnostjo. Skupno z drugimi jugoslovanskimi škofi se je posebno on trudil za staroslovensko bogoslužje, ki naj bi se dovolilo vsem Jugoslovenom. Deloval je tudi za zблиžanje s pravoslavnimi brati.

Ob času majniške deklaracije se je odločno zavzel za Jugoslavijo; bil je odločen Jugosloven, zaradi tega je postal mučenik in moral v prognanstvo; od tam — iz Rima — je pisal med drugim dné 12. sept. 1919.: »— Osvanu nam veliki dan, a na nebu se ukaza znak s napisom SHS. Narode moj, u ovom češ znaku pobijediti! Hrvati, Srbi, Slovenci! Božja je volja, da ostanete na vijke nerazdruživo ujedinjeni. Promisao odredila vas za visoke ciljeve. Samo u jedinstvu je vaš spas, vaša budućnost. — — — Ne mojmo iznositi ono, što nam državu dijeli i razdvaja. nego ono, što nam je ukupno, što nas ujedinja. Salus rei publicae suprema lex esto. (= Blaginja države bodi najvišji zakon.) Sada valja, da utvrdimo temelje Jugoslaviji. U našim je rukama njezin udes: da je uskrisimo, ili iskopamo joj grob. —« (Po »Času« 1920. str. 282.)

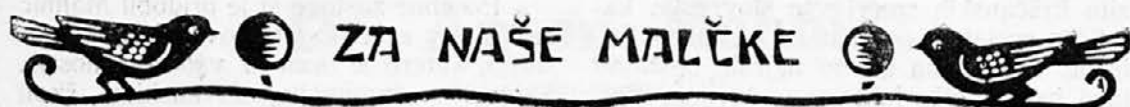
Doživel je ta veliki Jugosloven po svojem povratku iz prognanstva še pravno odrešenje svojega ljubega Krka in potem legel z l. 1920 v grob in nad njegovim odprtim grobom se mu je — kot enemu najboljših svojih sinov — v globokem spoštovanju poklonila cela Jugoslavija.

Zapuščeni.

Zagledal tvoj beli, prelestni sem kras,
te vdane oči, ki so mene iskale —
ko ubijalec pred tabo sem skrival obraz.

O, da v obupu to takrat sem znal,
ko dvom me v ljubezen je tvojo kluval,
drugače vse vate bi bil veroval.

A glej, kakor cesta pred nama hiti,
tako ne bo konca te težke poti,
v trpljenju me v duhu boš spremljala ti. —

Rajanje.

Tri metulje smo vlovili,
da bi bolj se veselili,
tri metulje v sedmi grad,
kjer počiva zdaj pomlad.

Sedmi grad je čudna reč,
kdor gre vanj k počitku leč,
več ne vrne se nazaj,
mladi kralj ga pelje v raj.

V raju se blesti zlato,
mleko teče za vodo,
a za mlekom čisti med,
sladkor tam, kar tu je led.

Vendar kralj, kraljica mlada
z nami se igrata rada:
Tri naprej in tri nazaj,
kjer je treba, tam je raj.

Ivan Albreht.

Zmešnjava.

Ura bije, godba svira,
sraka vratica odpira,
k pavu šla bi v goste rada.

pa jo moti kozja brada.
Petelinček brez kokoši
hodi v čisto novi noši:
mesto repa noši zvonec,
mesto rože počen lonec,
krava gre po dveh na pašo,
mačka pije vrelo kašo,
koza gre kosit otavo,
ovca sreblje črno kavo.

Kdor verjame, naj beži,
da april ga ne dobi!

Ivan Albreht.

Igra.

Sedem dolgih, težkih let
polž je hodil križemsvet,
iz Ljubljane v Šiško vas
hodil je ta dolgi čas.

Mi pa gremo kakor ptice,
bolj kot ptice — lastavice,
zdajle tukaj, zdajle tam —
beži — hop! te že imam.

Ivan Albreht.

Tetka pravljice šepče.

Punčka spava, konj rezgeče,
tetka pravljice šepče,
da jo pridna Minka čuje,
da še Stanko rad miruje.
Baje tam po beli lozi
s kraljem se kraljica vozi,
baje tam na starem gradi
stražijo pregrozni gadi,
baje tam na daljni gori
oživeli so vsi bori,
sama čuda šelestijo
in jih tetki govorijo...

Pa se Minki, Stanku sanja,
da se jima dvor poklanja,
da so prišli tolovaji,
da so ju požrli zmaji.
Minka stiska se boječe,
tudi konj več ne razgeče,
tudi punčka več ne spava —
Stanko, kje je tvoja glava?
Da zdaj noč je, ne bi spali,
vsi bi skupaj trepetali:
Minka s punčko in konjiček,
Stanko, tetka in še — striček.

France Bevk

Iz naše književnosti.

Igo Gruden: „Narcis“ in „Primorske pesmi“.

Dve pesniški zbirki ob enem je izdal naš rojak Igo Gruden, »Narcis« in »Primorske pesmi«. Lepo opremljeni knjigi sta posrečeni v toliko, v kolikor nista preobširni in se pesem ne zapleta v pesem v obnavljanju podobnih doživetij in občutij. Snov zbirke »Narcis«, posvečena »moji nevesti Hani«, je ljubezen, ženska, hrepeneje, vera samo vase, nemir modernega človeka, Narcis sloni nad samim seboj in išče svoj obraz, da se v bolni nasladi zagleda vase...

»vživam sebe v vsem, kar me obkroža,
kar draži me in blaži, biča, boža,
v duha razrase tajne se brezdanje...«

in; na drugem mestu:

»Uživati, o sladki cilj življenja.

Kdor sebe je pijan, bogat je vsega
in vreden vsega solnčnega življenja«.

In da pesnika ne bomo sodili napačno,
še to:

»Odpusti, Hana, blodnje mladih let!
Saj tebe sem iskal vse križemsvet
v prepadih razočaranj in gorjã;
razpahnj žitja mi skrivnosti vse,

in najsvetejše tvoje naj roké
zdaj k solncu dvignejo iz dnã, iz dnã.

Le v glavnem smo označili pesnika in njegovo zbirko, da bi ga ocenili natančneje, ni prostora. Za nas primorske Slovence so posebno zanimive njegove »Primorske pesmi«, edina knjiga te vrste; težki motjvi so zelo posrečeni, južni kolorit je zadet. Par pesmi smo priobčili že zadnjič. Naša zemlja je to in naši ljudje, v večini pesmi smo spoznali svoj obraz in to je dovolj.

»... v pesmi iztisni vso našo boleost,
krikni za nas med vetrove čez svet,
zna naj ves svet, da tvoj rod je proklet,
poet, poet...«

To poslanstvo pesnik izvršuje in kliče:

»— — — zidarji svobodni
bomo gradili na zemlji tej rodni,
v solncu svobode nov ustvarilj vek.«

Tako nam je druga zbirka mnogo bližja nego prva, last nas vseh, Narcis je to pot pogledal najgloblje vase in je videl žalosten obraz svoje domovine, ki potrebuje vere vase in ljubezni bolj kot vsak drugi.

F. B.

Iz Grudnove knjige „Narcis“.

Pod oknom šumi polnoč.

Pod oknom šumi polnoč
kot tvoja žehteča svila;
kot v vetru ptič zmrzujoč
se misel je vanjo spustila.

Na polju ne gane se klas,
po mraku duhtijo rože
kot dih tvojih mehkih las,
kot vonj tvoje bele kože.

In zdi se mi, da je moje teló
brezglasno med kelihe palo,
in zdi se mi, da čez moje telo
brezglasno je cvetje razpalo.

In kot da drhtelo bi tvoje teló
ob mojem drhtečem telesu,
takó mi je toplo in čudno sladkò
kot roži, ki cvète ob kresu.

O, zdi se mi...

O, zdi se mi, da slišim tvoje sanje
kot zvezde, ki z zenita v noč zvenijo;
pod oknom veter poje melodijo,
narahlo v sën zazibal je kostanje.

O zdi se mi, da slišim zdiho vanje
samotnih ptičev, ki po vejah spijo;
o zdi se mi, da rože govorijo,
in roso slišim, kako pada nanje.

O, zdi se mi, da ti pod nebom krožiš
kot tih metulj nad rožnatimi cveti,
da belo roko mi smehljuje prožiš,

ker slednji prst se kakor žarek sveti;
o, zdi se mi, da slišim srce tvoje:
kot zlata struna mi pod oknom poje.

Književnost in umetnost.

Ivan Albreht: Mlada greda. Ta zbirka mladinskih pesmic je po svoji opremi ena najbogatejših, vgajala bo preprostem ljudstvu in mladini, na umetniški višini pa ne stoji. Maksim Gaspari je v obliki velike četvorke pojasnil pesmi (narisal je tudi besedilo) z risbami, ki premalo govore in so preveč vtisnjene v slog; vendar je ta knjiga po opremi edina svoje vrste v naši književnosti, založništvu radi pripoznamo dobro voljo in podjetnost. — Ivana Albrehta smo le parkrat srečali med mladinskimi pesniki, in te pesmi, ki jih imamo pred seboj, niso slabe, dasi se mu v vseh pesmih ni povsem posrečilo, da bi zgrabil ono, kar je bistveno otroškega, a ne tajim, da se je otroku približal. Par primerov prinašamo v kotičku »Za naše malčke«. Te so med boljšimi izmed desetih, v zbirki objavljenih pesmic. Ne zdi se mi posrečena »Pred trgatvijo«, tudi »Zima« in še dve drugi ne napravita dovolj krepkega vtisa. Mislim pa, da bo Ivan Albreht napisal še kaj lepega za našo mladino.

France Bevč.

Bežkova številka »Popotnika«. Nas vse je zbolela prezgodnja smrt marljivega in izobraženega moža, kot je bil Viktor Bežek, kateri edini bi bil zmožen voditi vzgojo naših učiteljev posebno v teh časih. Pedagoški in znanstveni list »Popotnik« mu je posvetil posebno številko, ki jo je uredil univ. profesor dr. K. Ozvald. Njegovi prijatelji in znanci so napisali v njem članke, ki ga slikajo kot človeka in našega kulturnega delavca. Anton Mikuš je napisal »Nekaj spominov na prijatelja Bežka«, Fran Govekar ga je opisal v članku »Bežek urednik — pedagog«, kot urednika »Ljubljanskega Zvona«. Engelbert Gangl mu je posvetil »Sonato o horbi«, dr. Janko Bežjak je spisal daljši in globlje zasnovan članek »Bežek v pravdi za tormalne stopnje«. Dr. Dolar mu je posvetil članek: »Bežek didaktik«, dr. Karol Ozvald pa: »Nekoliko merila za pravično ocenjevanje Bežkovega vzgojeslovja«. — p je spisal »Viktor Bežek pa učiteljski zbor«, ki nam je opisal Bežka v družbi, France Bevč pa nam ga je podal kot njegov bivši učenec v članku: »Moj ravnatelj«. Tudi Jak. Zupančič je spisal: »Bežek v družbi prijateljev in znancev«, dr. Fran Göstl pa: »Bežkova bolezen in smrt.« — Precej obširen zvezek je to, z bogato vsebino in sliko, ki ga je Bežek gotovo zaslužil kot mal znak hvalečnosti za njegov življenjski trud in delo. — Vseh njegovih zaslug ne bi izčrpala niti debela knjiga.

Slovenska Matica v Ljubljani se je preosnovala v veliko narodno založništvo, ki bo izdajala

kar največ za naš narod potrebnih in primernih knjig. Nov odbor je sestavljen tako, da je v njem 16 naših najboljših kulturnih delavcev - književnikov. Matica je založila ves svoj denar za novi zemljevid Slovenije; zdaj se obrača do vseh rodoljubov, da jo podprejo in pristopijo k nji kot člani; članarina je 40 K. Izdala bo štiri knjige: 1. Spominsko knjigo (o ustanovitvi Matice in njenem delu v 50. letih.) 2. Zabavno knjižnico (z izvirnim slovenskim delom.) 3. Še eno knjigo (tudi z domačim delom.) 4. Knjigo z znanstvenimi spisi. Poleg rednih izdaj bodo izhajale tudi druge knjige. Pripravlja se prevod romana od Dostojevskega »Idiot«, pesmi Pavla Golie in otroške pesmi Vide Jerajeve. Poleg tega se pripravlja pregled jugoslovanske literature.

Vojna in nemško leposlovje. Dr. Jožefa Widmar piše v »Rundschau« o razmerju nemške literature in svetovne vojne; če povzamemo par stavkov, dobimo celotno, zelo verno sliko: »Velika vojna iz l. 1914. ni vzbudila med Nemci nobe-nega velikega pesnika in še tisti, ki so do tedaj veljali za pesnike, niso vedeli kaj početi«. — »Polom l. 1918. je povzročil v nemškem pesniškem gaju šepet poln nasprotij in zmešnjav«. — »Sploh je glavni pogrešek tudi boljšega povojnega leposlovja, da nima za zmote in zmede sedanjosti, za njih telesno in dušno trpljenje niti ene pozitivne besede, ampak se izgublja v utopičnih sanjah prihodnosti, ki so za širše množice neumljive in neporabne«. — »Naravna žilavost Jugoslovanov in plemenski egoizem romanskih narodov, ki premaga vsako medsebojno neslogo, manjkata Nemcem že od nekdaj«.

Vprizoritev »Prafausta«. Reinhardt, ki je znan kot eden najmodernejših in najženjalnejših nemških gledaliških strokovnjakov, in ki je vprizoril na nov način v svojem, v obliki arene sezidanem gledališču, mnogo klasičnih in modernih iger, je vprizoril tudi Goethejevega »Fausta« kot ga je spisal pesnik v svojem 23. letu prvič. Rokopis tega dela so dobili v weimarski knjižnici in so ga do zdaj igrali le ob kaki posebno svečani priliki.

Tri umetnostne razstave so bile pred kratkim odprte v Berlinu. Razstavila je secesion, umetnostna akademija in neka skupina »svobodnih« umetnikov. Kritika se je izrekla povoljno le o umetnostni akademiji, ki je razstavila tudi nekaj starejših del. Ekspresionisti, ki so razstavili, so se to pot približali občinstvu (ali narobe!), tako se glasi poročilo. Razstavil je tudi Kokoška, znan moderen slikar. Dela z ostalih dveh razstav imenujejo patološke pojave umetnosti, ki postaja bolj in bolj nejasna in tuja.

Vesti.

Fran Grafenauer, prvobornik koroških Slovencev, je obhajal pred kratkim svojo šestdesetnico rojstva; v svojem delu za domovino kot koroški Slovenec je osivel. Doživel je več žalostnega nego veselega, bil je edini zastopnik koroških

Slovencev v dunajskem državnem zboru, bil je preganjan in zaprt, toda od svojih narodnih načel ni odstopil, ni se udal, še bolj trdno veruje o vstajenje svojega ljudstva kot kdaj prej, četudi je nesrečni izid koroškega plebiscita tega ali onega spravil za hip iz duševnega ravnotežja. — Te vrstice naj mu bodo v priznanje in v sočutje do njegovih bratov, nam pa v vzpodbudo.

Enrica Handel Mazzetti obhaja ta mesec petdesetletnico svojega rojstva. Ona je po očetu iz neke württemberške plemenaške rodbine, njena

mati pa je bila Italijanka. Rojena je bila na Dunaju, vzgojena v zavodu in je ena najboljših pisateljic sedanjosti; snov v njenih spisih je po večini

zgodovinska; najbolj znana sta njena romana »Jesse und Maria« in »Die arme Margarite«. — Zdaj prebiva v Lincu.

Zdravstvo.

Pobijanje jetike. Že dolgo se trudijo zdravniški izvedenci, da bi iznašli proti jetiki izdatnejše zdravilo ali da bi potom cepljenja sploh preprečili razširjanje te zahrbtnje človeške bolezni, ki je posebno danes v nerednih in bednih razmerah nekaterih krajev zelo razširjena. Na Pasteurjevemu zavodu je francoski zdravnik dr. Calmette baje iznašel po dolgoletnem trudu in poizkušnjah sestavino, ki prepreči razširjanje jetike, če se jo vcepi v kri. V 34. mesecih je napravil poizkus na kravah na ta način, da je k jetičnim kravam zaprl zdrave junice tako, da bi bilo nemogoče, da bi se te neokužile. Nekaterim izmed teh je vcepil omenjeno sestavino, drugim ne. Po 34 mesecih so krave ubili in videli, da je pri onih, ki niso bile cepljene, jetika že v polnem razvoju, druge, ki so bile cepljene, pa so ostale zdrave. Omenjeni zdravnik se bo podal zdaj na francosko Gvinejo, da bo napravil isti poizkus tudi na opicah. — Nekateri listi svarijo pred prezgodnjim veseljem nad temi dobro uspelimi poizkusi, zakaj vprašanje je, če bo ista sestavina dobro učinkovala tudi v človeškem organizmu. — Pač bo še preteklo par let, predno si homo o tem popolnoma na jasnem.

Zanimivosti.

Indijski pesnik Rabindranath Togore, ki je dobil svoječasno Nobelovo nagrado in je eden največjih pesnikov svetovne slave, je pred nedolгим prišel v Evropo, o kateri se je izrazil tako-le: »Prišel sem iz Azije in pričakoval Evropo kakor dolino solz, kakor puščavo beže in bolesi. Skoro 10 milijonov mrtvih, ki so jih bombe, strojne puške in granate pometle s svetovnega pozorišča, ki so bili odtrgani od domačega ognjišča, iz naročja svojih dragih in odvedeni na morišča. Človek s srcem in razumom bi pričakoval, da je v Evropi tudi nedolžen otroški smeh za ta čas bolečin nespodoben. Toda Evropa ne plaka. Odložila je žalno krilo in se je odela z najbolj živimi barvami in z lesketajočim se perjem. Njeni možje so pozabili na mrtve brate v stalnem prizadevanju po osebnem dobičku od nemoralnega gospodarskega položaja, ki ga je ustvarila vojna. In ženske? Žene trgajo cvetice z grobov svojih padlih mož, in sinov in si krasijo z njimi svoje, po najnovejši modi spletene lasé. — Deset milijonov mrtvih — ti so danes prah — toda ali je bilo teh deset milijonov morda trezno, zdravo, plemenito evropsko pleme? Ali jih predstavljajo ostali ljudje, ki jih je sama dobičkaželjnost in razuzdano vživanje? Ali je ta Ev-

ropa, ki pleše in raja krog lastnega mrtvaškega odra, blaznik, ki ga je treba zvezati z verigami?» — Besede, ki jim ni treba dostaviti ničesar.

Slika lakote na Kitajskem. »Stotisoče in stotisoče polnagih, izstradanih postav se vleče iz pokrajin Santunga, Čilija in Hovarja v Mongolijo in Mandžurijo. Ti potujejo v družinah; želja, da bi dobili kaj za jesti, jih drži po koncu in tira dalje. To preseljevanje gladnih nudi prizore, ki so polni silne tragike. Vsak hip zmanjka temu ali onemu moči, da se zgrudi na tla in le redko zopet vstane, tako da je dolga pot posuta s človeškimi trupli kot s kašipoti, po katerih hodi smrt dan za dnem. Otroci umirajo poleg mater, ali pa jih prodajo. Na stotisoče Kitajcev želi doseči severno Mandžurijo, ki je še polna žita. Toda mnogi ki so prišli v sredino Mongolije, so stopili le iz dežja pod kap in so prisiljeni, da se vračajo na dolgi poti nazaj, zakaj na železnice ne smejo. Mnogi so poizkušali, da bi se obesil na vlak, ko je bil v polnem tiru in jih je ta na mestu pogazil. Neka žena je vsa izmučena ostala na nekem pobočju; ko se je mož vrnil, da bi pogledal, kje je ostala žena, je videl, da se je iz obupa in dušne zmedenosti obesila na neko drevo. Mož je pomoril otroke in se je še sam obesil«.

Drobiž.

»**Chiaro di luna**«, italijanski umetniški-leposlovní-socijalni list, je prinesel sonet, ki datira od 18. sept. 1914, in se glasi v prostem prevodu (podajamo ga radi zmisla), nekako tako-le:

Črnogori in Srbiji.

Probujujoči mladi rod slovanski,
po lastni moči sam se dvigaš k slavi;
krivično so te slabega imenovali,
si lastnoročno zgrabil venec zmage.

Sovražnik mrk ti je zapredel zanjke,
kot dela pajek mrežo po grmovju,
zajame vse v tkanino verolomno;
ta mreža je razdrta od junakov.

Z višine Lovčena do bistre Save
grme topovi, puška ne miruje,
da potopi sovraga zlobnega

na dno; izkravaveli bo Avstrijec
tam v besnem toku reke Drine, Drave
pordečil od krvi iz svojih žil.

Ta sonet je poleg neke druge pesmi priobčil Elpidio Piccoli z opazko, ki meri proti futuristom.

Narodno blago.

OD »ROŽMARINA«, PA NE — TISTA!

(Iz Tolminskega.)

Rasti, rasti, rožmarin
in tud' te druge rožce ž njim,
Če jaz lejdig umrjem,
imel bom krancel lep, zelen,
z rumeno pintco pozlačen
bo men na glavco položen.

To trugco meni naredi,
notri v njo me polože.

Štirje fanti pridejo
in menè zadenejo.

Zvonovi milo pojejo,
ko me na britof nesejo.

Oh, tu zdaj ti počival boš,
zadosti bratcev imov boš.

Zadosti bratcev in sestrá
in tud' sosedje so!

Če ti je blo na svet hudó,
saj pa v nebesih bo lepó.

Angelci glorio pojejo
in Marijo častijo.

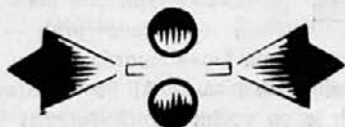
Častimo jo le tudi mi
k' je vredna hvale in časti.

OJ PLANINCA!

(Tolminski liribi.)

Oj planinca, oj planinca,
oj planinca zelena!
Na planinci je kapelca,
na kapelca žegnana!
Notri so trije oltarji,
vsi trije so žegnani!
Na tem srednem je Marija,
o Marija usmiljena!
Dol z oltarja je stopila,
gor in dol po cerkvi šla.
Ena ptička priletela,
prav lepo zapela je
od Jezusa in od Marije
in od te vinske trtice.
Marija tičco je vprašala:
»Kje s' to pesem slišala?
Al sjo sama razkladala,
al sjo peti slišala?«
»Je nisem sama razkladala,
sem jo peti slišala,
pela jo je mlada mati,
ko je sinka zibala!«

Zbral Alojzij Filipč.

Vsebina druge številke:

LEPOSLOVNI ČLANKI:

Vampir. Povest. Spisal dr. Fr. Detela.
(Dalje.)

Strojevodja. Spisal dr. Ivo Pregelj.

»Soča voda je šumela...« Odlo-
mek iz povesti goriške polpreteklosti.
Spisal dr. Joža Lovrenčič. (Dalje.)

Pri Antonu Kržiču. Dobremu mo-
žu v spomin napisal France Bevk.

Najlepši spomin. Spisal Henrik
Soča.

POUČNI ČLANKI:

Dr. Anton Mahnič. Spisal Venceslav
Belé. (Konec.)

PESMI:

Ko sem bil na tvojem grobu...
(Zmaj Jova Jovanovič — Alojzij Grad-
nik.)

Pri oknu. (Miran Jarec.)

Pod brezami — žalujkami. (Radi-
voj Peterlin — Petruška.)

Zvečer. (Ksaver Meško.)

Zapuščeni. (Ciril Drekonja.)

PESNITVE:

Detinsko blagovestje. Legenda.
Spisal Venceslav Belé. (Dalje.)

ZA NAŠE MALČKE:

Rajanje, Zmešnjava, Igra. (Ivan Albreht.)
Tetka pravljice šepeče. (France Bevk.)

IZ NAŠE KNJIŽEVNOSTI:

Igo Gruden: »Narcis« in »Primorske
pesmi«. (F. B.) — Iz Grudnove knjige
»Narcis«: Pod oknom šumi polnoč, O,
zdi se mi...

TO IN ONO:

Književnost in umetnost: Ivan
Albreht: Mlada greda. (France Bevk.)
— Bežkova številka »Popotnika«. —
Slovenska Matica. — Vojna in nemško
leposlovje. — Vprizoritev »Prafausta«.
— Tri umetnostne razstave. —

Vesti: Franc Grafenauer. — Enrica
Handel Mazetti.

Zdravstvo: Pobijanje jetike.

Zanimivosti: Indijski pesnik Rabin-
dranath Tagore. — Slika lakote na Ki-
tajskeem.

Drobiž: »Chiaro di luna«.

Narodno blago: Od »rožmarina«
pa ne — tista. — Oj planinca. (Zbral
Alojz Filipič.)

Slike: Prof. Anton Kržič. — Tetka
pravljice šepeče. — Franc Grafenauer.
— Enrica Handel Mazetti.

MLADIKA izhaja dne 15. in 30. vsakega meseca. Izdaja jo Katoliško Tiskovno Društvo v Gorici. Stane na leto 16 L, pol leta 8 L, četrletno 4 L. Denar se pošlje naprej. Posamezne številke po 1 L. Tiska jo Narodna Tiskarna v Gorici. — Odgovorni urednik je Anton Sfiligoj.

Listnica uredništva. Prejeli smo mnogo rokopisov in tudi nekaj ugank. Komur nismo posebej odgovorili: kar je porabnega, pride na vrsto. List je odprt vsem; želimo le, da se oglasi še ta ali oni tostran meje, da homo počasi ustvarili res vsaj nekaj čisto svojega, domačega. — Uredništvo tudi želi, da se mu pošiljajo fotografije raznih naprav, dogodkov itd.; če jih ne bo uporabilo samo, jih bo pa upotrebilo za druge, tudi važne namene, ki jih na tem mestu ni mogoče razkladati. — Prihodnja številka lista bo prinesla umetniško prilogo. — Nekaterim ne vgaja vnanja risba. Napis in okrasek v obliki modernega lesoreza jim je prezagoneten,

vse skupaj pa preenostavno, prazno. Nič ne dě. Tem povemo, da si bo list še tekom poletja priskrbel nove risbe za vna-
jo in notranjo opremo že radi tega, ker sprememba v vsakem oziru dobro dě.

Listnica uprave. To številko smo poslali še vsem starim naročnikom; razen onim redkim, ki so vrnili list. Naj se vsakdo odloči, kdor še ni storil tega, in naj pošlje celoletno, polletno ali četrletno naročnino, če ne pa naj vrne obe številki, da moremo postreči novim naročnikom, ki se oglašajo. S tretjo št. pa bo ustavljen list vsem onim, ki do 13. febr. ne bodo poravnali naročnine. Vsem: razširjajte naš list, ki je edini slovenski družinski list!

Darovi.

Darovi za »Mladiko: Franc Žigon, Lokavec 1 L; župnik Anton Zalokar, Gročana 10 L; kapelan Jakob Soklič, Hrušica 4 L; Valentin Pirec, župnik, Št. Viškagora 40 L.

Dar za »Sirotišče«: Benedikt Poniž, Ajdovščina 14 L.

Paberki.

ZRAK.

Zrak je podlaga našemu zdravju, le če je pokvarjen, postane gnezdo različnih bolezni. Najlepši dar, ki ga more dati vsaka mati svojim otrokom, je čist in nepokvarjen zrak. Čisti zrak v naših sobah je najcenejši in najboljši zdravnik. Glavobol, pomanjkanje teka in druge slabosti so največkrat posledica slabega zraka. Čist zrak nam je potreben, če spimo, ali če bomo. Sobe naj bodo tedaj po dnevu in po noči odprte vsaj v toliko, da more zrak iz sobe in v sobo. Posebno važno je, da so odprta okna po stopnjicah in hodnikih. Po vsem stanovanju pa naj se okna odpirajo vsak dan po večkrat, da se čisto prezračijo. Ljudje, ki spijo pri odprtih oknih, so čisto in zdravi. Otroci, ki imajo dovolj čiste- ga zraku, se nenavadno dobro razvijajo in ne poznajo bolezni. Ko je bila v Njujorku v pretečenem letu otroška razstava, se je izkazalo, da so oni otroci, ki so radi svojega cvetočega zdravja dobili priznanje z diplomom, spali na čistem zraku pri odprtih oknih.

KAKO SI OGREJEŠ NOGE.

Neprijetno je, če imaš po zimi mrzle noge; kako si jih boš ogrel? Kmet si sezuje obuvale, zleze na peč in si jih ogreje. To je najboljšo sredstvo. Nekateri vtikajo noge v gorko vodo, drugi pa delajo ravno nasprotno, da vtaknejo noge v mrzlo vodo. Tudi to pomaga, saj je znano, da je po mrzli kopelji telo toplo. Dobro sredstvo so seveda tudi suhe nogavice in nagla hoja. Da si ohraniš noge tople, so zadnje čase priporočali rusko sredstvo ki so ga praktično uporabljali tudi v vojni, da si zaviješ noge v papir; ta je baje zelo neprodiren za mraz.

Opereta. Danes se nahaja v Italiji 46 operetnih družb. Občinstvo ima danes najraje veselo glasbo, zato operetna industrija raste bolj in bolj.

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

**v Gorici, Corso Verdi 32,
I. nadstr.,**

**uraduje vsak delavnik od 8. do 14:
stranke se sprejemajo le do poldneva.**

Novoporočenci! Begunci!

Oglejte si obnovljeno zalogo ravnokar došlega različnega pohištva pri

ANTON BREŠČAKU

GORICA - Via CARDUCCI - GORICA

Andrej Mavrič, krojač in trgovec v Gorici, Gosposka ulica 11 (Via Carducci), se najtopleje priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi, posebno pa preč. duhovščini, za obila naročila, katere izvršuje točno in po znižanih cenah. — — —

Rnjigarna Kat. Tisk. Društva priporoča

veliko izbero najnovjših slovenskih leposlovnih in molitvenih knjig.

Zaloga rožnih vencev, svetinj, nabožnih podob, ter podob.

Pisarniške potrebščine.

Izvršijo se po naročilu naročila knjig iz Dunaja in Nemčije.

Dogodki v podobi.

NAJSTAREJŠI MOŽ NA SVETU.

Malo je več ljudi, ki bi dosegli starost 100 let, kaj šele, da bi prekoračili to naj-

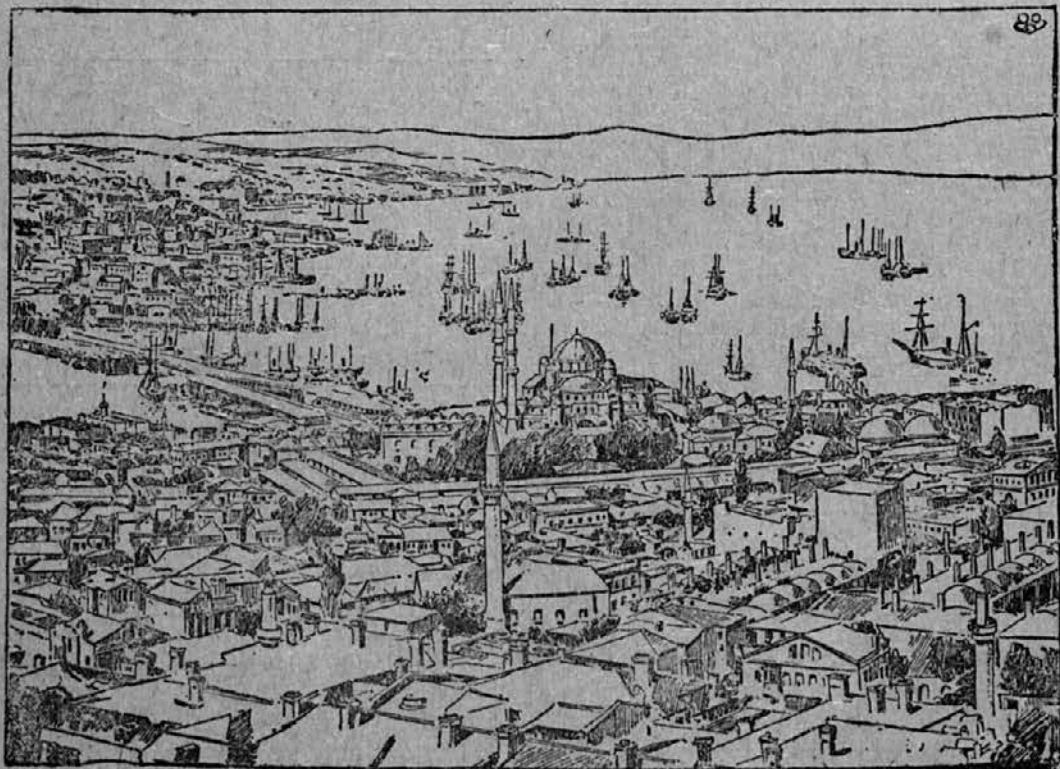

višjo stopinjo normalne človeške starosti. Pri nepokvarjenih ljudeh, ki je vplivala sa-

mo priroda nanj, so še slični slučaji. Tako je na pr. dosegel starost 131 let ameriški farmer (veleposestnik) John Shell, ki ga predstavlja slika. Ne vemo o možu nič natančnega, toda gotovo je, da je zelo redno in trezno živel, brez vseh škodljivih modernih razvad. Zanimivo je tudi, da je bil oženjen nič manj kot 90 let. Če je bil večkratni vdovec, poročilo molči.

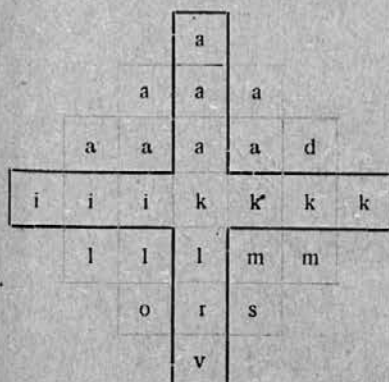
CARIGRAD.

Turško glavno mesto, ki ima najlepšo lego na svetu, zavzema že dolgo dobo silno važno mesto v Evropi, od tam sta se nekoč širili strah in groza, Carigrad je bil cilj balkanske vojne, tudi s koncem svetovne vojne smo zatrdno pričakovali, da se bodo Turki umaknili iz tega nekoč krščanskega mesta, a sedé še vedno trdno kot nekdanj. Pač so v državi silne notranje težkocče, tako da gospodarijo danes nad mestom Angleži, nemiri in beda sta vsakdanja znanca tega mesta. Zadnje dni so pisali listi mnogo o reviziji sevreske pogodbe, katere izvršitev so baje obljubili zavezniki. Vsak dan se boje zarote proti carigrajski vladi, ki je prijazna Angliji. Tudi o Wranglovih četah, ki so se umaknile proti Carigradu in o njih nasilstvih in ropih, so zadnje dni mnogo pisali.

Uganke.

1. Križ.

Soglasnik.

A — i.

Ti daje mleko.

Visi na steni.

A — o.

Samoglasnik.

Razreši uganke, po sredi navzdol in počez boš bral ime svoje zveste prijateljice; ostani ji dober prijatelj tudi ti!

2. Besedi v številkah.

„Prijateljji vprašajo me: 123?“

„321, 321, 321 sredi polja kima.“

3. Vizitka.

Dr	Vaso	Zapeč
----	------	-------

Razreši vizitko; resnici, ki ti jo pove, ne moreš oporekati.

Razpis nagrade! Kdor razreši vse tri uganke in pošlje rešitev do 15. febr. našemu uredništvu ter bo izžreban, dobi v dar knjigo: **Ivan Cankar: Mimo življenja (broš.)** Ime bo objavljeno v 4. številki.

Kratkočasnice.

KAZEN.

Sodnik. Ali ste bili že kdaj predkaznovani?

Potepuh. Ne, vselej so me kaznovali šele potem.

KRIVICA.

Žid Mojzele: Veš, moj Izak, nihče ni tako krivičen kot država! Diplomatičnega zastopnika Repico je radi velikih pridobitev odlikovala, mene pa — kaznovala.

SVEŽE PIVO:

Gost: »Fuj vrag! — Natakár, koliko časa pa je že nastavljeno to pivo?«

Natakár: »Ne vem, gospod, jaz sem komaj štirinajst dni tu.«

PRI FOTOGRAFU:

Grda dama: »Foda ta slika mi niti od daleč ni podobna.«

Fotograf: »Bodite vesela zato.«

NADOMESTEK.

Sodnik. To je čudno, da se morate kmetje pretepati vsako nedeljo.

Kmet. Da, vaša milost, ker nimamo drugega »tejatra«.

STROGOST.

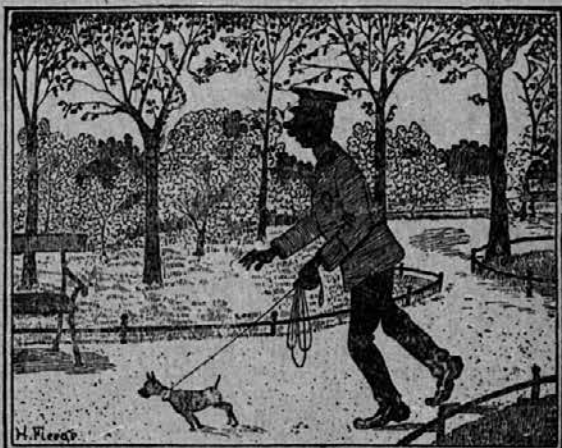
Župan svojemu uradniku: »Radi kopanja na prepovedanem mestu v reki že celih štirinajst dni nismo prejeli nobene globe. Kakšno gospodarstvo za vrağa pa je to!«

NOVO IZOBRAŽENSTVO.

Prva: »Ali ste tudi vi praznovali Beethovno obletnico?«

Druga: »Seveda. Neki gospod je igral Beethovno mrtvaško koračnico, mi pa smo plesali po nji foks-trot.«

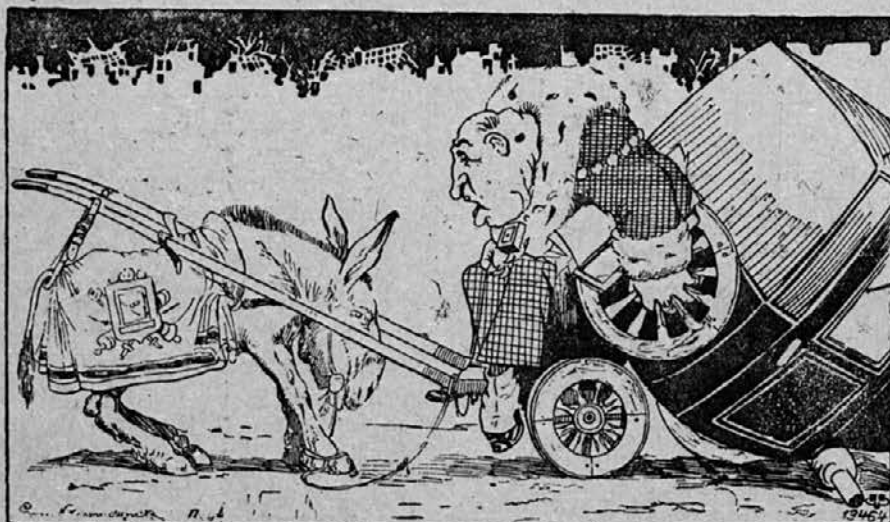
Skrivalnica.

KJE JE DRUGI PSIČEK?

Ali vidite možička? Dva imel je lepa psička; eden je poreden bil, se je k poti v goščo skrnil. Moč ga kliče in lovi — poišči mu ga raje ti.

Satira.

DELO ZA SVETOVNI MIR.

Popeljemo se v paradiz
in svetu bomo dali mir.
Z mirovnim vozom je res križ,
nikamor noče ta huđir.

Osla tajni diplomati
so pripravili — pa kako?
Ni mogoče voz speljati,
če zraven je še oslov sto.

Nove knjige.

ZVEZNA TISKARNA V LJUBLJANI,

ki je postala pomembno in podjetno slovensko založništvo, je izdala te knjige: **A. S. Puškin: Piskova dama.** Poslovenil dr. Vlado Borštnik. Str. 56. — **Niccolo Machiavelli: Vladar.** Prevedel in uvod napisal Abdituš. Ta knjiga je za nas posebno zanimiva. — **Ivan Albreht: Mlada greda.** Otroške pesmi, ilustriral Maksim Gaspari. Cena 10 dinarjev. — **Igo Gruden: Narcis.** 112 strani ljubavnih pesmi z Vavpotičevo naslovno stranjo. — **Igo Gruden: Primorske pesmi.** 88 strani pesmi našega juga, naših radosti in naših bolesti.

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI,

je izdala: **Člka Jova Zmaj: Kalamandarija,** otroške pesmi, iz srbcine prevedel dr. Alojzij Gradnik. Pestic je 30. — **Ant. P. Čehov: Sosedje in druge novele.** Poslovenil Fr. Pogačnik. 169 strani.

UMETNIŠKA PROPAGANDA V LJUBLJANI

je izdala: **Slovenske narodne noše,** 10 razglednic, risal M. Gaspari po motivih narodnih pesmi. — **Serija 6. razglednic** po originalih Šantlovih in sicer Saše, Avguste in Helene Šantel. **Suha roba,** uredil Milčinski, risbe Henrika Smrekarja. 19 zgodb je v knjigi; vezana stane 10 dinarjev. — **Ivan Albreht: Pesmi življenja,** 80 strani pesmi,

ovitek je risal Fr. Kralj, cena vezani knjigi 6 dinarjev 25 para.

SLOMSKOVA ZVEZA V LJUBLJANI

je izdala: **France Bevk, Pastirčki** pri kresu in plešu. 44 pesmic, 64 strani z risbami Fr. Kralja. Cena 3 dinarje.

KLEINMAYR IN BAMBERG V LJUBLJANI

sta izdala: **Ivan Cankar: Mimo življenja,** 232 strani, 13 črtic, cena 5 dinarjev. — **Trnjolčica,** umetniška knjiga s slikami št. 3; pravljica je okrašena z velikimi barvanimi slikami na trdem papirju; cena 9 dinarjev. — **Fr. Rojec: Tončkove sanje,** igra v treh dejanjih, pripravna za otroške odre, risbe sta napravila Erbežnik in Rojec, cena 5 dinarjev. — **Veliki slovenski spisovnik,** sestavil Henrik Podkrajšek, lepa, zelo obširna knjiga, ki smo jo že dolgo potrebovali; cena 7 dinarjev 50 para. — **Pavčič: Našim malčkom,** malim pianistom, zbirka najpriljubljenjših slovenskih folklorističnih pesmic, okrašena od Maksima Gasparija. Cena 10 dinarjev. — **Slč: Narodne veznine, I. II. III. in IV. zvezek,** prva dva po 2.50 dinarjev, drugi po 6 dinarjev, krasno delo, ki bo pripomoglo zopet k oživetvi naših narodnih motivov. — **Jaki: Skladbe,** op. 40, 24, 26, 36, 37, 44, 47, 48, 49., cena od 1.50 dinarja do 2 dinarjev. — **Jaki: Slovenski biseri** (Salonski orkester.) — **Sakser: Slov. angleška slovnica,** cena 4 dinarje.

Veletržca z vinom

BRATA ABUJA GORICA

Via S. Antonio 4 in na Kornu št. 8 (prej Kaučič)

prodajata na debelo

navadna : vipavska, istrska, briska, dalmatinska, furlanska
in italijanska vina ;

fina vina in šampanjce v butiljkah, maršalo ;

raznovrstne likerje, kakor : Fernet Branca, Cognac ;

razna žganja (tudi na drobno), Vermouth in špirit.

M. Krainer

VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA

Na drobno ○ Na debelo.

G O R I C A, V I A R A S T E L L O 34—37.

Volneno in bombažasto sukno
za moške in ženske.

Velika izbira perila, šifona, razno-
vrstnega platna za rjuhe,
brisač vsake vrste, serviet, belih in
barvanih namiznih prtov
vsake velikosti, žepnih robcev, vol-
nenega, bombažastega in sukanega
blaga za blazine, volnene in
bombažaste odeje, bele in barvane
posteljne prevlake, z volno napol-
njene in s klotom raznih barv,
volnenim porhatom, zefirjem, eta-
minom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbira
potrebščin za krojače
in šivilje

Obleke za moške, dame in otroke.
Bele in barvane moške srajce in
spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naro-
čila oblek in perila za moške, dame
in otroke.

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici

izdeluje

lične in trpežne čevlje za vsak stan

Prodaja na drobno in veliko naravnost iz tovarne v M I R N U,

ter v lastnih prodajalnah

Varstvena znamka.

V GORICI,
CORSO VERDI 32.

V TRSTU
VIA RETTORI I.

Edino domače
podjetje te stroke.

Stalne tovarniške
: G E N E :

PODRUŽNICA

Ljubljanske Kreditne Banke v Gorici,

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na knjižice po 4 % . Na daljšo odpoved
vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila
v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kurzu. Izvršuje vse v
bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8 1/2 — 12 in od 3—5. Ob sobotah popoldne
ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.